

אושר ועושר

מצורף למגזין "דרך המלך"
טבת ה'תשע"ה

מופץ בסיוע

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

**עידוד הילודה
במשנת הרבי מלך המשיח שליט"א**

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים וחמש לבריאה

החוברת רואה אור בעידוד וסיוע
הגה"ח הרב יוסף יצחק אופן שליט"א

משפיע בישיבות חב"ד צפת ותורת אמת
וראש רשת כוללים אור החמ"ש

לע"נ הרבנית הצדקנית
מרת חיה מושקא נ"ע זי"ע
אשתו של כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

הבהרה

מטרת קונטרס זה להעלות את המודעות אודות דברי הרבי
בנושא, אך כמובן בנוגע לעניני הלכה למעשה בנושאים אלו,
על כל אחד להתייעץ עם רב מורה הוראה.

ליקוט ועריכה: יוסף יצחק הלוי סגל, נצרת עילית
סיוע בעריכה: שניאור זלמן ברנשטיין
ייעוץ: מנחם מענדל ערד
סיוע: 'ממש' הוצאה לאור
עיצוב עטיפה: מושקא גורביץ 058-7707094

להערות ותגובות ניתן לפנות: 052-95-770-50 Eyeluda770@gmail.com

תוכן העניינים

- 5 פתח דבר
- 5 פרק א | חשיבות הילודה
- 10 פרק ב | המחויבים בדבר
- 13 פרק ג | עול החינוך
- 16 פרק ד | הילודה אינה פוגעת בעבודת ה'
- 20 פרק ה | עול הפרנסה
- 24 פרק ו | נתינת כח
- 27 פרק ז | התוצאות מתכנון המשפחה
- 29 פרק ח | יופי האשה
- 32 פרק ט | בעיות בריאותיות
- 37 פרק י | בהשפעה על הזולת

פתח דבר

הננו מוציאים לאור בזאת ליקוט מדברי הרבי מלך המשיח שליט"א בנושא חשיבות ריבוי הילודה בעם ישראל ושלילתה בתוקף של "תכנון המשפחה", נושא עליו זעק הרבי בכאב רב בהרחבה עד לפרטים ופרטי פרטים. בליקוט שלפנינו הבאנו בעיקר משיחות קודש משנת תש"מ ואילך, באותה התקופה בה דיבר הרבי על הנושא בקאך ובשטרעם רב. בהתוועדות י"ג תשרי תשד"מ אמר הרבי: **"לא מספיק אפילו אם כבר נולדו י"ב שבטים ובת כפי שמצינו אצל יעקב אבינו - דבר שעל פי שולחן ערוך נראה כאילו זה מספיק - הפסוק אומר: "פרו ורבו ומילאו את הארץ וכבשוה", היינו שהמצוה כפשוטה היא שיהיה "פרו ורבו" באופן ד"כבשוה"!**", מדברי קודשו של הרבי מובן ונרגש גודל הדחיפות לעורר את המודעות וההכרחיות להשקיע ולהתאמץ ככל האפשרי בקיום מצווה יסודית וחשובה זו.

הקונטרס מחולק לפרקים שונים בהם ציטטנו קטעים משיחות ומכתבי הרבי על הנושאים השונים, רובם ככולם של השיחות אינן מוגהות ובכל אופן השתדלנו שלא לשנות את הניסוח המקורי כמו כן חלק מהקטעים תורגמו מאידיש, הוספנו שאלות פתיחה וכותרות שאינן מופיעות במקור, כל הנ"ל על אחריות המערכת בלבד ושגיאות מי יבין; להרחבת ההבנה והעמקה לעיין בשיחות המקוריות. יש הסיפורים המופיעים במסגרת, הינם מפי השמועה.

ויהי רצון שבזכות ההתעסקות וההתעוררות לפעול על עוד יהודי ויהודיה לקיים את המוטל עליהם נזכה ל"בן דוד בא" בזכות ש"כלו הנשמות שבגוף" בהתגלות המלאה תיכף ומיד ממש.

"התאחדות החסידים לקבלת פני משיח" | המערכת

יום הבהיר ה' טבת "דידן נצח" ה'תשע"ה

פרק א חשיבות הילודה

מהי מעלתה של לידת ילד יהודי נוסף?

הלימוד מהנהגת נשות ישראל במצרים

ישנה הוראה עיקרית הנלמדת מהנהגתן של נשי ישראל שבזכותן נגאלו אבותינו ממצרים .. כפי שמסופר בגמרא (סוטה יא, ב) עד כמה השתדלו עבור שלימות העם - להגדיל את מספרם של בני ישראל על ידי כללות הענין ד"פרו ורבו". ועד כדי כך - שלא התפעלו מקשיי הגלות, גזירת פרעה, וכיוצא בזה, ולא עשו חשבון שאין זה הזמן המתאים לכך, "לשואו אנו עמלין", וכיוצא בזה. ובזכות הנהגה זו - זכו כל בני ישראל לצאת מגלות מצרים, ולקבל את התורה בחג השבועות - שלזה היו צריכים את השלימות דכללות עם ישראל, ששים ריבוא בני ישראל, כמבואר במדרשי חז"ל.

אמונה וביטחון בקדוש ברוך הוא

כלומר: למרות שמצד השכל היה מקום לעשות חשבון שאין זה הזמן המתאים לקיום הציווי ד"פרו ורבו", דמכיון שפרעה גזר "כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו", הרי "לשואו אנו עמלין" - אף על פי כן, מעלתן של נשי ישראל היא שלא התפעלו מ"חשבונות" אלו, והמשיכו למלא את תפקידן להעמיד בנים ובנות, מתוך אמונה ובטחון בהקב"ה.

בזכות מרים נולד גואלם של ישראל

ומי פעל זאת - מספרת הגמרא - ילדה קטנה, ששמה מרים, שהיא פנתה לאביה בתמימות ילדותית, ואמרה לו: "גזרתך קשה משל פרעה!" ועל ידי זה פעלה שיתבטלו כל ה"חשבונות" בנוגע לקיום הציווי "פרו ורבו", וכתוצאה מזה נולד משה רבינו, "מושיען של ישראל", שהוציא את בני ישראל ממצרים והביא אותם לקבל את התורה בהר סיני - "משה קיבל תורה מסיני ומסרה כו" ל כל בני ישראל עד סוף כל הדורות.

..כלומר: "תכנון משפחה" אינו פרטי של ההורים עצמם, כי אם ענין שנוגע לכלל ישראל, מכיוון שלידתו של ילד נוסף ממחרת ומזרזת את הגאולה עבור כלל ישראל.

(כ"ה אייר תשמ"ג)

יתכן שלידת עוד ילד נוסף תכריע את הכף ותביא את הגאולה

כללות הענין ד"פרו ורבו" שייך לענין הגאולה - כאמר רז"ל (יבמות סב, סע"א) "אין בן דוד בא עד שיכלו כל נשמות שבגוף", "נשמות שבאותו אוצר ששמו גוף" (פרש"י שם).

ומזה מובן שכאשר איש ואשה (שנישאו על ידי חופה וקידושין כדת משה וישראל) זוכים להוריד נשמה לגוף, על ידי הולדת בנים ובנות, הנה על ידי זה מקרבים הם את ענין הגאולה.

ומאחר ש"אותותינו לא ראינו גו' ולא איתנו יודע עד מה" - הרי יתכן שנשמת אותו תינוק שנוולד, היא הנשמה האחרונה שהיתה "באותו אוצר ששמו גוף", ולידתה פועלת ביאת בן דוד!

ומזה מובן עד כמה נוגע לפעול על משפחות בישראל שיוולד להם עוד ילד יהודי - כי יתכן שעל ידי זה מבטלים את הדבר המונע את ביאת בן דוד, כאשר "יכלו כל נשמות שבגוף".

(ש"פ דברים תשמ"א)

שייכות מיוחדת לדורנו

מצוות "פרו ורבו" יש לה שייכות מיוחדת לדורנו זה (דוקא): הגמרא אומרת, שאין בן דוד בא עד שיכלו כל הנשמות שב(אוצר ששמו) גוף. כלומר, לידתו של עוד ילד יהודי, מקרבת את גאולתם השלימה של כלל ישראל ע"י דוד מלכא משיחא.

ומכיון שנמצאים בדרא דעקבתא דמשיחא (כמדובר כמה פעמים), ומקוים ומתפללים "את צמח דוד עבדך מהרה תצמיח", "נאו" ממש, הרי מובן שצריך לעשות את כל התלוי בו, ש"יכלו כל הנשמות שבגוף", שזה ימהר את "בן דוד בא" בגאולה האמיתית והשלימה על ידי משיח צדקנו.

(לקו"ש חכ"ה ע' 37 ואילך - תרגום חפשי-)

כבר כלו הנשמות שבגוף

הענין ד"פרו וישרצו גו" כפשוטו ממש, לידת ריבוי בנים ובנות - כמארז"ל "אין בן דוד בא עד שיכלו כל נשמות שבגוף", "אוצר ששמו גוף". ולהעיר, שמכיון שבזמן הגמרא כבר כלו כל נשמות שבגוף, אלא מאי (כ"ק אדמו"ר שליט"א חייד ואמר:): מכיון שבמשך הדורות נולדו עוד ריבוי בני", מובן, שניתוספו עוד נשמות באוצר ששמו גוף (ולהעיר גם מענין הגלגולים כו'); אמנם, לאחרי שנולדו, כל בני" במשך כל הדורות שבינתיים עד לימינו אלו, כולל גם אלו שנולדו אתמול והיום - בודאי כבר כלו כל הנשמות שבגוף, ומכיון שכן, צריך משיח צדקנו לבוא תיכף ומיד, בעיצומו של יום השבת!

. . ובאופן ש"הם (הילדים והילדות) הכירוהו תחילה", כולל גם "עוברים שמעי אמן".

(התוועדויות תשמ"ט ח"ב ע' 191)

פרק ב המחויבים בדבר

אולי אפשר לדחות את הקמת הדור הבא לגיל מאוחר יותר?

לנצל את ההזדמנות לקיים את ציווי ה'

וכמו שרואים לפעמים בזקן (או זקנה), שתופס את ראשו בידו ונאנח, על שהפסיד את ההזדמנות היקרה לזכות ליותר ילדים .. זוג צעיר יש להם עדיין הזכות והאפשריות הכי יקרה לקיים את ציווי ה' ד"פרו ורבו ומילאו את הארץ".

(ש"פ שמות תשמ"ט)

אם לא עכשיו אימתי

ההריון ושיהיה הולד בתכלית השלמות תלוי רק בה' ואפשר שאם לא עכשיו אימתי. ולדברי הכל על פי טבע כל שהאשה צעירה יותר, הולד מושלם יותר.

(לקו"ש ח"כ ע' 546)

האם יש מספר ילדים שאליו צריך לשאוף?

מנין סביב השולחן

באם רק אין מעכבים את ברכתו של הקב"ה, כביכול, הקב"ה מברך, שיהיו לא רק שני ילדים אלא ארבעה, ועוד ועוד, ואפילו עד שיהיה מנין פרטי סביב השולחן.

(ש"פ נשא תש"מ)

כמו יעקב אבינו ואף יותר

ולכן, אין להתחשב בכל חשבונות הנ"ל, אלא צריכים להשתדל שיוולד ילד יהודי נוסף, ואפילו כאשר יש לו כבר י"א שבטים, צריך להשתדל שיהיו לו י"ב שבטים, על ידי זה שיוולד לו ילד נוסף, או ילדה (בדוגמת דינה בת יעקב) נוספת! (ש"פ דברים תשמ"א)

לא מספיק אפילו אם כבר נולדו י"ב שבטים ובת כפי שמצינו אצל יעקב אבינו - דבר שעל פי שולחן ערוך נראה כאילו זה מספיק - הפסוק אומר: "פרו ורבו ומילאו את הארץ וכבשוה", היינו שהמצוה כפשוטה היא שיהיה "פרו ורבו" באופן ד"כבשוה!"

ולכן - כל זמן שהוא לא קיים עדיין את המצוה כפשוטה (כנ"ל), הרי אף על פי שיש בידו תירוצים, שכבר יצא ידי חובתו על פי שולחן ערוך וכיוצא בזה, הנה בשעה שעושה חשבון צדק בנפשו (והאשה - בנפשה), אין ספק לאיזו מסקנה יגיע...

(י"ג תשרי תשד"מ)

על דורנו הוטל להשלים את החסר

מחובת דורנו זה, שכל אחד הוא מאוד מוצל מאש השמדות ל"ע ול"ע ר"ל, למלאות לא רק הנעשה ע"י אלו שנספו על קידוש השם אלא עיקר הוא למלאות גם מספר בני ישראל כפשוטו.

(אג"ק חי"ט ע' כא)

אין להתחכם בנוגע להלכה למעשה

ישנם כאלו שעושים "חשבונות" בנוגע לקיום המצוה ד"פרו ורבו", וזאת - מפני הקשיים הכרוכים בזה, צער ההריון וצער הלידה וכו'. ומוסיפים לעשות חשבון: מכיון שאמרו חז"ל "ושננתם לבניך אלו התלמידים" - ישנה עצה פשוטה כיצד לקיים את המצוה ד"פרו ורבו" ללא כל קשיים: הוא יהיה ראש ישיבה, והיא תהיה מורה ומדריכה, ועל ידי זה יעמידו תלמידים ותלמידות

(בנים ובנות) ללא כל צער כו', ואדרבה - יקבלו תשלום שכר עבור מילוי תפקיד החינוך!

הנה על זה אומרים לו: בענין של הלכה למעשה - אי אפשר לעשות "פשט'לאך", אלא צריכים לקיים את הדברים בפועל ממש. ובעניננו: המצוה הראשונה בתורה היא - "פרו ורבו", ולא זו בלבד, אלא עוד זאת, "ומילאו את הארץ", ויתירה מזו - "וכבשוה", וכל זה - כפשוטו ממש, "אין מקרא יוצא מידי פשוטו"!

לא רק לשמר את הקיים אלא לבנות עוד

..ואין לטעון שמספיק עבורם להוליד שניים, בן ובת, שאז אינם מחסרים בעולם, בהשאים אחריהם שניים במקומם - מכיון שתכלית בריאתו אינה רק שלא יקלקל, כי אם כדי לבנות עולמות, להעמיד בנים ובני בנים, שע"ז נעשה שותף להקב"ה במעשה בראשית.

(ש"פ צו תשד"מ)

**אשה שמעוניינת ללדת, אך בעלה
אינו מעוניין בכך, האם בכל זאת
עליה להשתדל בכך?**

נשות ישראל במצרים הרבו בילודה למרות אי רצון בעליהן

על זה באה ההוראה מהנהגתן של נשי ישראל במצרים: כאשר הבעלים היו במעמד ומצב שלא רצו להעמיד צבאות, מפני גזירת פרעה, ועד כדי כך שאפילו עמרם (גדול הדור) פירש מאשתו - השתדלו נשי ישראל לקיים את המצוה ד"פרו ורבו ומילאו את הארץ", מבלי להתחשב בשום חשבונות!

(ש"פ ויקרא תשמ"ג)

פרק ג עול החינוך

מה העניין בריבוי הילדים כשיש חשש שלא ילכו בדרך הישר?

נח הצטווה לא להתחשב בחשש מעתידם הרוחני של הילדים

הקב"ה אמר לנח "צא מן התיבה אתה ואשתך וגו'", רש"י מפרש ש"היה נח דואג לעסוק בפרי' ורבי" .. אמנם הקב"ה הבטיח שיותר לא יביא מבול, אבל אצל נח בודאי שהעיקר הי' מצבם הרוחני של בניו. אם כן, הרי אם ישנו חשש "פן יוסיפו לחטוא" - הרי שכלל אין מספיק שלא יענישום - בשעה שנשארים הם באותו המצב (הרוחני) כדור המבול!

מכאן נמצינו למדים הוראה ברורה, ש"בהדי כבשי דרחמנא למה לך" [בנסתרותיו של הקב"ה למה לך לחקור!] יהודי צריך לעשות את כל התלוי בו - לקיים מצות פרו ורבו ולאחר מכן לחנך את בניו ובנותיו על פי הוראות התורה - ולא להימנע מלקיים את ציווי השם מצד חשבונות עצמיים.

חזקיהו ידע שבניו לא ינהגו כראוי ובכל זאת היה עליו לפעול בעניין

חז"ל מספרים בנוגע לחזקיהו המלך, שראה ברוח הקודש שממנו יצאו "בנין דלא מעלו" [בנים לא טובים] ולפיכך לא עסק בפריה ורביה, והקב"ה הענישו רחמנא-ליצלן, וזאת מכיון ש"בהדי כבשי דרחמנא למה לך, מאי דמפקדת איבעי לך למעבד" [בנסתרותיו של הקב"ה למה לך לחקור?! עשה את המוטל עליך!] רואים מכך, שאפילו כאשר יודעים בבירור מה שיהיה וכו' בכל זאת אסור להימנע מלקיים את ציווי ה'; על אחת כמה וכמה כאשר הדבר הוא לא יותר מאשר חשש מצד חשבון עצמי.

הלימוד מסיפורו של חזקיהו שבסופו של דבר זכה לצאצאים צדיקים

ולהוסיף - גם במקרה של חזקיהו נולדו לאחר מכן יאשיהו עליו נאמר "וכמוהו לא היה לפניו מלך אשר שב אל ה' בכל לבבו גו' ככל תורת משה ואחריו לא קם כמוהו", ועוד מלכים צדיקים כיהואחז וצדקיהו.
אומרים לו לאדם - אדרבה: קיים את ציווי ה' המוטל עליך, בשמחה ובבטחון גמור שהקב"ה בודאי יעזור ויתן הצלחה בהשתדלותך בחינוך הבנים (ובפרט בזכות זו עצמה, שהנך מקיים את ציווי ה' "פרו ורבו" ללא כל חשבונות).
(לקו"ש חכ"ה ע' 34 ואילך - תרגום חפשי-)

לכתחילה אריבער!

כאשר באים ליהודי ואומרים לו, שמוטל עליו החיוב ד"פרו ורבו ומלאו את הארץ וכבשוה" - הוא עלול לשאול: הייתכן?! קודם כל עליו להיות למדן וירא שמים, וכך גם האשה צריכה להיות יראת-שמים וכו', וצריכים להתנהג כראוי בכל הענינים, כדי להיות בטוחים שחינוך הילדים יהיה כראוי וכו'!
..התשובה על כך היא: "לכתחילה אריבער"! .. אלא שהנהגה זו צריכה להיות בתוך "עולם התיקון".

.. "מצוה הבאה לידך אל תחמיצנה" .. מצות "פרו ורבו" - "אל תחמיצנה"!

(י"ג תשרי תשד"מ)

הילדים שבזכותם נגאלו

הסיפור ארע לפני כחמישים שנה בברית המועצות תחת השלטון הקומוניסטי העריץ, שהקושי לגדל ולחנך שם ילדים חסידיים היה קשה ממש, וגם לצאת מרוסיה היה בגדר חלום שרק מעטים זכו לו, כשכמעט כל מבקשי היציאה נתקלו בסירוב ונאלצו להישאר מאחורי מסך הברזל.
ר' משה נ. וזוגתו התגוררו באותן שנים בסמרקנד, היו להם שלושה ילדים, והם נמנעו מללדת עוד ילדים בגלל הקשיים הללו. בהזדמנות מסויימת ישבו החסידים בהתוועדות, וחבריו של ר' משה התוועדו איתו על כך שחייבים להביא עוד חסידים לעולם וכיצד הוא נמנע מכך?
המסקנה מההתוועדות היתה שהוא ישאל את הרבי, ולפי תשובתו הקדושה כן ינהג.

שליחת השאלה אל הרבי וקבלת התשובה היתה כרוכה במאמצים גדולים, מכיון שלשלוח מכתב לארצות הברית ובפרט לרבי מליובאוויטש היוותה סכנת נפשות באותו זמן במדינה ההיא. לשם כך היה צורך לחכות שמישהו יצא מרוסיה ויעביר איתו את המסר בעל פה אל הרבי, ואחר כך להמתין עד שאותו אדם יכתוב על כך לרבי, וכשיקבל את התשובה יצטרך למצוא דרך לא דרך להעביר את התשובה אל השואל שמאחורי מסך הברזל...

לאחר ההמתנה הממושכת הגיעה סוף סוף התשובה המיוחלת שמנתה שלוש מילים בלבד: "והגלות יוכיח שאדרבה". משפחת נ. יישמו את התשובה ובשנים הסמוכות נולדו להם שני ילדים נוספים למזל טוב. וראו זה פלא, לאחר המתנה של שנים לקבלת אישור היציאה, זכו משפחת נ. לקבלו ולצאת כולם יחד מרוסיה, דווקא לאחר לידת הילדים הנוספים ואת הילדים הללו כבר גידלו בנחת בנחלת הר חב"ד באה"ק, בלי כל דאגה לחינוכם מפני השלטון הקומונסטי העריץ. "והגלות יוכיח שאדרבה..."

פרק ד הילודה אינה פוגעת בעבודת ה'

האם אין חשש שמריבוי הילדים יחסר בענינים אחרים של קדושה?

לא יחסר בלימוד של הבעל ולא בגמילות החסדים של האשה

אף על פי שהיא יכולה לעשות חשבון של קדושה, שאם לא תלד עוד ילדים היא תוכל לתת יותר כסף לצדקה, בעלה יוכל לקנות ש"ס, או שכך יהיה לו יותר זמן לשבת וללמוד וכו' ויוכל להיות לה יותר זמן לעזור לזולת - אומרת על כך המשנה: לא! "לא הפילה אשה מריח בשר הקודש", בשר הקדש אינו יכול להזיק לילד יהודי, ולאידך גיסא: יתכן שדבר מסוים הוא 'בשר הקודש', אך אם זה מזיק לילד יהודי - זה לא מתאים, שזהו הדבר הראשון שהמשנה מבהירה, לדאוג שיתווסף עוד ילד יהודי. זוהי המצוה הראשונה בתורה - "פרו ורבו ומלאו את הארץ", עוד לפני "אנכי ה' אלקיך".

לא הפילה אשה מריח בשר הקודש

..וכל החשבונות שעורכים שעל ידי זה יחסר בדברים אחרים של קדושה, הרי יש על כך הבטחה ש"לא הפילה אשה מריח בשר הקודש", שאם זהו ענין של בשר הקודש - "לא הפילה" - זה לא יחסר, אלא יזכו לכל הענינים בשלימותם, עד שבשביל זה עושה הקב"ה את הניסים הכי גדולים, שזה לא יזיק לאף אחד אפילו לא לעובר שעדיין לא נולד, ועדיין לא יודעים מה יצא ממנו, צדיק או הפכו - שהרי

"צדיק ורשע לא קאמר", אף על פי כן היות שהוא נולד מאם יהודיה אזי ברור שמתוסף עוד יהודי לעולם, ולכן עושה הקב"ה את הניסים הכי גדולים.

(ש"פ בהר בחוקותי תשל"א)

היצר הרע החסידי מצטרף ל'מבצעים'

וכידוע פתגם נשיא דורנו, כ"ק מו"ח אדמו"ר, שהיצר-הרע עשוי ללבוש "בגד של משי" ולגשת לאדם עם התחלה של "היום אומר לו עשה כך", שהוא "מסכים" לרצונו של היהודי, וכשיהודי אומר שברצונו להשתתף ב"מבצעים" - היצר בטח מסכים,

אך לאחר-מכן היצר מגיע ל'מסקנה', שמכיון שרוצים לעסוק ב"מבצעים", צריך שיהיה זמן פנוי לכך, ומאחר שאסור הרי להפקיר את הילדים חס ושלום, במילא יש להמתין משך-זמן בין ילד אחד למשנהו או בין השני לשלישי, כדי שישאר "זמן פנוי" לפעול במבצעים של הקב"ה, בהפצת התורה והיהדות, כולל "הפצת המעיינות", מעיינות תורת הבעל-שם-טוב, שהם מעיינות "דברי אלקים חיים", מתורת מלך מלכי המלכים הקב"ה!...

הכל עשה יפה בעתו

ובכן, כאמור לעיל - הקב"ה יודע גם "חשבון" זה, ואם חשובה יותר התעסקותה ב"מבצעים" או בהפצת היהדות בכלל וכיוצא-בזה - יסדר זאת הקב"ה בצורה כזאת שהדבר יתעכב ויבוא במועדו, "הכל עשה יפה בעתו"!

ואם הקב"ה מברך בילד עוד לפני הזמן שנדמה לה כטוב יותר ל"מבצעים" - הרי זהו גופא הוכחה, שעל ידי זה, בחייה הפרטיים, ובמילא גם עבור החיים והקיום של כללות עם ישראל, נפעל עוד יותר, ושלא בערך, ע"י קיום המצוה ד"פרו ורבו" באופן של "ומלאו את הארץ" - מכפי שהיא היתה פועלת ע"י ה"מבצעים"!

ישראל קודמים לתורה

וכמדובר, וגם מרומז במדרש, שהענין של תורה ומצוותיה (שלימוד מביא לידי מעשה), הנה "מחשבתה של תורה" קדמה לעולם, אבל ישנה מחשבה שקדמה עוד לפני זה, מחשבתם של ישראל:

לידת עוד יהודי, ילד או ילדה - אומרת תורת אמת ותורת חיים, כי זה "קדמה" אפילו ל"מחשבתה של תורה"!

נולד עוד שליח

וההסברה בזה, [וג"כ באופן המובן אפילו לשכל של נפש-הבהמית] - שעל ידי לידת עוד ילד, וחינוכו בחינוך המיוסד על התורה והמצווה - הנה אותו ילד נעשה אח"כ "פועל" בכל עניני המבצעים, אולי עוד יותר מכפי שהיה ביכולתם של האמא או האבא לפעול!

ובפרט, שאחר כך נותן הקב"ה זמן מספיק, ונותן הצלחה בזמן, כך שיוכלו לפעול בזמן הנותר פנוי מקיום שאר המצוות - לפעול ב"מבצעים", וכאשר יש הצלחה בזמן - פועלים "בשעתא חדא וברגעא חדא" כמה פעמים ככה מהפעולה שהיתה נפעלת ע"י דחיית קיום המצווה העיקרית והראשונה בתורה של "פרו ורבו ומלאו את הארץ" מפני הטענה של "מבצעים".

(ר"ח שבט תשמ"א)

חנה ויתרה על העליה לרגל עבור הילד

מספרת ההפטרה כיצד נולד לחנה בן, וכשהגיע הזמן לעלות לרגל, אלקנה חשב שחנה תצטרף אליהם, אבל חנה אמרה - לא! היא לא תלך בפעם הזאת לשילה, והיא תישאר בבית, היות שנולד לה ילד, היא צריכה להמתין עד ש"גמלתו" - עד שהיא תגדל אותו, והיא תוכל ללכת יחד עם בנה לשילה, אבל עד אז היא תישאר לשבת בבית.

למרות שאלקנה היה עשיר, והוא יכול היה לדאוג שיבואו איתם כל המשרתים והמניקות בכדי שחנה תוכל לבוא עם הילד, ולדאוג שהדרך לא תזיק לו, וחנה הרי יכלה לבוא איתם ביחד עם שמואל לשילה, אך ברור ומובן שהזהירות ושימת הלב שישנם בבית, אי אפשר להשיגם כאשר הולכים בדרך, למרות כל המשרתים וכו'. אבל היתה אפשרות נוספת, חנה הרי יכלה לקחת - כלשון המדינה - "בייבי-סיטער" למשך שבועות אלו שבהם היא תלך לשילה ותחזור, ומכיון שכשהיא תהיה בשילה ושם היא תתמלא באלקות ונבואה וכו', הרי בסופו של דבר גם לילד שלה תהיה הנאה מכך.

בזכות מסירותה זכתה לבן כזה

אבל ההפטרה מספרת בפשטות (וגם אלקנה הבין זאת - היות שהוא כלל לא הפציר בה), שחנה אמרה, שבאם היא תישאר בבית בשנתיים הקרובות (שעל פי רוב ה"גמלתו" - הוא בגיל שנתיים), ולא תלך לשילה, היא תוכל לדאוג לחינוכו

ולגידולו של שמואל, על כל פנים מעט יותר ממה שהיא יכלה באם היא היתה הולכת בדרך, ואפילו כשהמדובר הוא אודות דרך המובילה לשילה. ולאחר מכן כאשר היא הגיעה עם שמואל - "והי' שם כל הימים", והיא העידה - "אל הנער הזה התפללתי", היה זה בכח ובאמצעות מסירת הנפש שלה שהיא לא הלכה לשילה באותם שנתיים, כדי לדאוג ששמואל יקבל הכל...

(שיחות קודש תשל"ד ח"א ע' 25)

פרק ה עול הפרנסה

כיצד מצליחים לפרנס כל כך הרבה ילדים?

הקב"ה זן ומפרנס

הקב"ה "זן ומפרנס לכל", הוא נושא עליו את האחריות והפרנסה של האבא והאמא, ושל כל ילד וכל הילדים, ובלידת בן או בת - "נולדה" פרנסתו יחד עמו! אלא שעד גיל מסויים, שנה מסויימת, נותן הקב"ה תוספת שליחות וזכות ותענוג לאבא ולאמא - לתת דרכם את הפרנסה לבן או לבת, משגדלו - הם בונים בית ומשפחה בפני-עצמם, ומקבלים פרנסה ללא תלות באבא ובאמא.

ההורים הם השלוחים של הקב"ה

אבל אפילו בזמן שההורים מסייעים להם - מוסרים הם את כספו של הקב"ה ואת ה"כסף וזהב" של הקב"ה אל הילדים, אלא שהם זכו בזכות הגדולה ובתענוג הגדול, גם בגשמיות, שהקב"ה חננם בברכה כזו, וגם נתן להם את היכולת והזכות לפרנס את בניהם ברוחניות ובגשמיות עד גיל ושנה מסויימת.

(י"ז סיון תש"מ)

מי שדאג להורים ידאג גם לילדים

מי גידל אותו ואותה כל השנים, ולאחר מכן הוביל אותם לחופה וכו'? הרי כל אחד ואחד מבין שאין זה "כחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה", אלא הקב"ה הוא זה שנותן כסף ואת כל הענינים כשזקוקים לכך - במילא הרי כשם

שהוא נתן להוריהם את כל המצטרך בכדי שיוכלו לגדל את ילדיהם, בודאי הוא יתן גם לבעל ולאשה את כל הענינים בכדי שהם יוכלו לגדל את ילדיהם.
..שלכן אין לעשות שום חשבונות, שלכל לראש צריכים שיהיה להם מליון דולר בבנק, ורק לאחר מכן שיהיו ילדים - מכיון שאין זה "כחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה", ומי שצריך לדאוג להם לכסף לצורך גידול הילדים, יסדר זאת כבר.
(ש"פ קרח תש"מ)

פתו בידו

פעם הגיע יהודי בשם ר' שמואל דוד אל האדמו"ר מנדבורנא. עני מרוד היה ר' שמואל דוד - ואם לא די בכך, הרי שבביתו היו שלש בנות שהגיעו לפרקן, ולרש אין כל.

בעצת אשתו, נסע ר' שמואל דוד לנדבורנא, לבקש מרבו ברכה לפרנסה בהרחבה. כאשר נכנס לחדרו של רבו, נאלם פיו. הביט בו האדמו"ר וברכו: "יהי רצון שתוושע בשנה זו ב.. בן זכר, לאריכות ימים ושנים!".

הדרך לביתו היתה קשה מנשא. הוא התפלל שהדרך לעולם לא תסתיים - וכי איך יאמר לאשתו, שבמקום ברכה ללחם ופרנסה - התברך בפה נוסף שמצריך עוד לחם ופרנסה!?!...

ברכתו של הרבי התקיימה במילואה, כעבור פחות משנה - חבקו ר' שמואל דוד ואשתו - בן זכר. לא היתה לו פרוטה לפרוטה לקנות מצרכים לברית, ובצר לו לווה ר' שמואל דוד כסף מידיד. היה זה יום מושלג, ורק ירקן אחד העז להעמיד את דוכנו בכיכר השוק, ממנו קנה אבי הבן, מעט תפוחי אדמה ובצלים לסעודת המצווה.

כמעט והגיע ר' שמואל דוד לביתו, ולפתע עצרו יהודי, וביקש ממנו לקנות ממנו בדחיפות בצלים ותפוחי אדמה, כאשר הוא תוחב לידו שטר. כשהביט בשטר - גילה שמחירו פי עשר משווי הסחורה.

ר' שמואל דוד שב לשוק, קנה שוב ירקות, אולם הסיפור שב על עצמו שוב ושוב. בכל פעם עצר אותו אדם אחר, ולפתע היו בידיו מזומנים בשפע. הבין החסיד שמשמים מאותתים לו ומיד למחרת הברית - העמיד דוכן ירקות בשוק, ההצלחה האירה לו פנים והוא הפך לאדם אמיד. השדכנים התדפקו על דלתו והוא החליט לנסוע שוב לרבו - והפעם להודות.

"ראיתי כי בדרך הטבע לא תוכל להיוושע, היות ושערי פרנסה נעולים בפניך" הסביר לו האדמו"ר מנדבורנא את פשר הברכה דאשתקד, "הדרך היחידה שראיתי שתוכל להתעשר, היא באמצעות נפש נוספת. 'בא זכר - וכיכר בידו'..."

(לקט למדריכה. הרבנית אשכנזי)

הזן את העולם

ובודאי שלא לעשות חשבון שילד נוסף יביא לידי הוצאות נוספות (עד הלידה ולאחריה וכו') - כי בודאי יכול הקב"ה לזון ולפרנס ילד יהודי נוסף, כשם שזן ומפרנס את העולם כולו!

כל יהודי אומר בברכת המזון: "הזן את העולם כולו בטובו בחן ובחסד וברחמים", ובודאי אינו אומר זאת בדיבור בלבד... אלא מתוך הכרה ואמונה שכן הוא באמת! ומכיון שהקב"ה זן ומפרנס את העולם כולו במשך ה' אלפים תשמ"ג שנה ועוד כמה חדשים, הרי בודאי שלא תהיה בעיה עבורו לזון ולפרנס ילד יהודי נוסף!... זאת ועוד: לידתו של ילד יהודי נוסף, המביאה בעקבותיה את המשכת ברכתו של הקב"ה לזון ולפרנס ילד זה - פועלת המשכת תוספת ברכה לכל העולם כולו, (ש"פ יתרו תשד"מ)

הקב"ה דואג לכל ילד כמו לאדם הראשון

הרי כלפי כל אדם נאמר: "למה נברא האדם יחידי"? כדי שאנו נדע, שהאדם בכל מקום שיהיה ובכל זמן שיהיה, הרי הוא "עולם מלא"! ולכן האדם הראשון, נברא "יחידי" - כדי שאנו נלמד מזה שכל אדם ואדם הוא "עולם מלא", וכמדובר כמה פעמים, לא "עולם" סתם, אלא זהו "עולם מלא", שאין שום ענין חסר בו.

אלא שרצה הקב"ה שאנו נעשה גם "כלי" בדרך הטבע - "וברכך הוי' אלקיך בכל אשר תעשה"; ומכל מקום אומרת תורת אמת, שכאשר ילד נולד - נולדה פרנסתו עמו, ויתירה מזו - הוא מוסיף בפרנסת בני הבית כולו!

(י"א ניסן תשד"מ)

הכסף מיועד בשביל לגדל את הילדים

הרי אין מספיק ואין העיקר להשיג ריבוי ממון ודירה ונכסים - לכל לראש עליו לדאוג שיהיו לו בנים ובנות!... ולאחר מכן הרי הוא מכין עבורם לבושים לפי ערכם ולפי יכולתו ומעמדו, ולכן הוא רוצה שזה יהיה, כפי שהורים רוצים בשביל ילדים - תמיד יותר ויותר, "כלים נאים" ו"דירה נאה" וכו'.

(יו"ד שבט תשמ"א)

ילדים - מתנה מה'

אשה שהתקרבה ליהדות, כתבה לרבי שמישהי נמנעת מהריון "עד שיסודר עניין דירה בשבילה בטוב". ועל זה ענה הרבי מה"מ:
תמוה כתבה אשר יש צדק בדברי אישה נשואה מכמה שנים - שנמנעת מהריון כי מצב הכספי אינו משביע רצונה וחכתה עד שיסודר וכו' -

שהרי ילדים הם ברכת השם יקרה וגדולה, ואפילו במתנה שמצפים לקבל מבשר ודם, להבדיל, "אין מקום" לומר לו: עתה איני רוצה במתנה שלך וכשיעלה ברצוני לשנות את דעתי - אודיעך...

(כפר חב"ד, גליון 793)

הכסף הולך לדברים טובים

והעיקר - הוצאות פרנסתם היו רק עבור דברים בריאים; שכן, הם לא נצרכו לשאול בעצת פסיכולוגים ורופאי-עצבים כיצד נרגעים בשעת-רוגזה, בשל סדר חיים לא נורמלי אפילו לפי דרישות הגוף הגשמי, ועל-אחת-כמה-וכמה לפי דרישות תורתנו הקדושה (להבדיל).

(ר"ח שבט תשמ"א)

שבליובאוויטש יהיו משפחות גדולות

בהזדמנות מסוימת אמר הרבי לגיסו הרש"ג ולהרה"ח ר' יוסף ויינברג ע"ה שברצונו שהקופה של תומכי תמימים תהיה מלאה, כדי ששכר הלימוד לא יהווה הפרעה לכך שבליובאוויטש יהיו א גרויסע משפחות [משפחות גדולות].

(מפי השמועה)

פרק 1 נתינת כח

מנין לוקחים כוח לגדל כל כך הרבה ילדים?

כל ילד יצירו של הקב"ה

אמנם זה כרוך בטירחה, והוא גידל בנים ובנות לתורה ולחופה ולמעשים-טובים, ואם כן מה בכך שהוא לא "ירעיש" כל כך בנוגע לילד אחד - אומרים לו, שילד אחד ויחיד, הרי זה "יצירך בגן-עדן מקדם"!
 ..ומתעוררת השאלה: מהיכן נוטלים כח? - המענה על כך: איך שייך לומר זאת!... וכי על "יצירך בגן-עדן מקדם" הקשה אי-מי מהיכן אדם-הראשון "יצירך בגן-עדן מקדם" יגדל- מה הוא עשה כדי לדאוג שיהיה לו מה לאכול ומה לשתות ומה ללבוש, ומהיכן לחיות ולהתמודד עם כל הקשיים!...

ה' נותן כח

ומובן, שאח"כ, כיון שהקב"ה נותן את הזכות לקבל שליחות זו - נותן הוא זאת בד-בבד עם "קוי ה' יחליפו כח" בכחו של הקב"ה, להצליח למלא השליחות בתכלית השלימות, - בגשמיות, על-אחת-כמה-וכמה שנותנים את הכוחות הרוחניים להצליח למלא את תכלית השלימות גם בנוגע לגידול הרוחני, גידול וחינוך הילד.

(אור לכ"ט אלול תשמ"ב)

הקב"ה שוכן בלבו של התינוק

..אף על פי שלעתים זה כרוך בטירחא, ועלול להיות נדמה להם שזוהי טירחא גדולה, ואף עלול להיות שזוהי באמת טירחא גדולה - אבל, איזו תפיסת-מקום יש לזה, בשעה שיתבוננו לרגע, שהנה שוכב כאן עולל קט, ובלבבו שוכן הקב"ה, אשר כל השמים וכל הארץ לא יכללוהו - נמצא הוא תוך לב זה של ילד זה השוכב בעריסה זו בחדר קטן זה! מה ערך איפוא, לכל הטירחות וכל הקשיים שצריך לעבור (אפילו אם אכן אלו קשיים אמיתיים) - בשעה שיודעים שעי"ז יהי' הילד עוד יותר "יהודי", ויהיה עוד יותר "בריא" ברוחניות ועוד יותר בריא בגשמיות, שכן גשמיות של יהודי הרי זה ג"כ "גוי קדוש", שהגוף שלהם קדוש, ואיזה ערך יש לקושי זה; אדרבה, זהו האושר הכי גדול והמוכן בפשטות לנפש הבהמית: כאשר אומרים לאמא או לאבא, שעל ידי שאתה תוסיף מאמץ מסויים - אתה עושה יותר נוח קל ופשוט את חיי (או את חוויות או הרגשי) ילד זה, בו שוכן הקב"ה באופן כזה ש"השמים ושמי השמים לא יכללוך"!

(ט"ז אדר תשמ"ז)

מי שטרח ירווה נחת

כיון שהוא חס על טירחתו, ורוצה כמה ענינים של שטות, אשר הוא עצמו יודע כי זוהי שטות לגבי הנחת שהוא או היא עתידים לקבל מעוד ילד ומעוד ילד, ומעוד ילדים לשון רבים - אף על פי כן הוא מניח לנפשו להיכנס ב"תחבולותיו" הללו!

ובשעת מעשה אומר הכתוב כי זה בסך-הכל "תחבולותיו" - הוא חושב שזוהי תחבולה, אבל מי שמסתכל עליו, רואה כי זו פשוט "נארישקייט" [טפשות], וכניעה, וענין של שטות - לאבד רחמנא ליצלן את הנחת שיכולים לקבל, והקב"ה רוצה ליתן, ורוצה ליתן למעלה ממדידה והגבלה, ע"י עוד ילד ועוד ילדה, ועוד בנים ובנות, שהוא והיא יחנכו אותם בדרך התורה ומצוותיה.

(י"ד שבט תשמ"א)

אחרית ותקוה לעת זקנה

באם חס ושלום מגבילים את מספר הילדים שהיה יכול להיות להם (על ידי ברכותיו של הקב"ה) - הרי בשנים מאוחרות יותר כאשר מזדקנים, מתחרטים על כך שלא ניצלו את ברכותיו של הקב"ה במילואם. וכמובן בפשטות: כאשר להורים יש רק ילד אחד או שני ילדים, הרי כאשר הילדים גדלים ויוצאים מבית הוריהם, ובונים את המשפחה שלהם - הרי כשהורים רוצים לראות את הילדים והנכדים, ואם הם זוכים - גם את הנינים - יכולים הם לבקר אצלם פעם בחצי שנה בלבד וכיוצא בזה.

הוקר רגלך מבית רעך

היות שהם אינם יכולים לשהות אצל ילדיהם כל הזמן, מכיון ש"הוקר רגלך מבית רעך": אף על פי שצריך להיות "והשיב לב אבות על בנים ולב בנים על אבותם", אך לבן (או לבת) יש את עניניו הפרטיים שאינם שייכים להורים, וההורים אינם יכולים לשהות אצלו בבית כל הזמן. ההורים מוכרחים להישאר לבד בבית ואין להם למי לשפוך את הלב (בדברים טובים) בזמן שבין הביקור הראשון אצל הילדים עד לפעם השניה.

מה שאין כן באם יש להורים ילדים רבים, יכולים הם לבקר אצל ילד אחד ולשהות אצלו משך זמן, ואחר כך לבקר אצל הילד השני וכו'! ועל דרך זה מגיעים הילדים יחד עם הנכדים להורים שלהם ולסבתות שלהם מזמן לזמן, ומתיישבים כולם יחד "מנין" על יד השולחן, ואז זהו על דרך ה"ושמחת לפני ה' אלקיך אתה ובנך ובתך", והסבים והסבתות רוויים נחת רב מכל הילדים והנכדים.

(ש"פ נשא תש"מ)

פרק ז התוצאות מתכנון המשפחה

האם ישנם בעיות שעלולות להתעורר כתוצאה מ'תכנון המשפחה'?

פגיעה בשלום בית

עד כמה הדבר מזיק - מיותר לבאר, כפי שרואים, שאלו שמנהלים (לא על אף בת ישראל) "תכנון משפחה" וכיוצא בזה - הרי זה מביא לידי מתיחות ביחסי הבעל ואשתו, ואחר כך זה מביא לחבלות (רחמנא-ליצלן) בחייהם המשותפים, כי, כאן יש "זהירויות" וכאן יש הגבלות וכאן נעשה "ברוגז" וכאן נוצרת מתיחות.

מערער את העצבים

זאת ועוד: כאשר מפריעים את האופן הנורמלי, כפי שהקב"ה קבע בתורתו, ומתחילים להכניס שם שינויים, המשנים בדרך קיצונית את חייו הנורמלים של יהודי, וביתר שאת את חיי-המשפחה הנורמלים בין איש ואשתו - ברור שזה משבש את היחסים, זה מפריע את השלום-בית, ועוד יותר - זה מפריע ונוגע מבריאות הן של האשה והן של האיש!

וכפי שרואים זאת בפועל: אלו העוסקים בענינים אלו (כאמור, לא על אף בית בישראל), יש להם עסק (לא על אף בית בישראל) עם "סייקא-טעראפי" [טיפולים נפשיים], ריצה לרופאים מרפאי-עצבים, וריצה לרופאים שיתנו עצה כיצד הבעל יסתדר עם האשה וכיצד האשה תסתדר עם הבעל; רצים לרופאים שיתנו להם גלולות "הורמונים" עם כל-מיני ענינים שישמשו "תחליף" לענינים הנורמלים ולגישה הנורמלית של חיי-יהודיים, וכן על דרך זה אפילו אצל אינם-יהודים.

עלול לגרום לחטא הידוע רח"ל

כאשר עושים חשבונות של "תכנון משפחה" - עלול הדבר להביא לידי כשלון בחטא הידוע שבסיבתו מתארך הגלות, רחמנא ליצלן!
 - ידוע שבחב"ד לא מדברים אודות ענין זה כו'. ישנם חוגים שאצלם מאריכים לדבר ולעסוק בענין זה, אבל אצל חב"ד - אדרבה: לא מדברים אודות ענין זה. אבל אף על פי כן, כאשר מזכירים כבר ענין זה, מזכירים כבר עד כמה חמור הדבר, ועד כדי כך - שזוהי הסיבה לאריכות הגלות, היינו, שעל ידי זה מעכבים בגלות את כל בני ישראל, כולל "שכינתא בגלותא" - לא עליכם!
 אצל עמרם - שפירש מאשתו כו' - פשיטא שלא היה צורך כלל להזהיר על ענין זה, אבל כאשר מדובר אודות תכנון משפחה בימינו - עלול הדבר לגרום לחטא הידוע רחמנא-ליצלן! ומכיון שכל יהודי מבקש בתפלתו "ואל תביאנו .. לידי נסיון" - היתכן להעמיד את עצמו בנסיון כזה!? - ובפרט כאשר ידע איניש בנפשיה מה שהיה אתמול בלילה, ובלילה שלפני זה וכו'!
 ולכן, מלבד כל האמור לעיל - יש להמנע מתכנון משפחה מכיון שהדבר עלול לגרום לחטא הידוע.

(ש"פ ויקרא תשמ"ג)

פרק ח יופי האשה

"אין אשה אלא ליופי" אולם "הלידה גורעת מיופי האשה"?

רצון התורה שאשה תהיה יפה

על פי "תורת אמת" ו"תורת חיים", אומרת התורה, כי "לא נבראה אשה אלא ליופי", ואין הלכה יוצאת מידי פשוטה, ואין תורה ומאמרי חז"ל יוצאים מידי פשוטם: רצון התורה הוא, שכל אשה בישראל תהיה במעמד ומצב של "יופי" - כמובן וברור יופי רוחני, אבל כמובן וברור גם יופי בגשמיות וכפשוטו,

מצות עשה לקנות לאשה בגדים יפים

ולכן הרי זה קשור גם בכך שישנה המצוה בתורה ד"שארה כסותה .. לא יגרע", שצריך לספק לנשי ובנות ישראל "כסותה" - לבושים יפים, עד שזה נעשה מצוה בתורה, ביחד עם "שמחת יום טוב", שבזמן הזה שאין לנו "שלמי שמחה", הנה השמחה בבשר לכמה דיעות אינה אלא מדרבנן, אבל [החיוב של] "משמחה" בנעלים ושמלות ובגדים יפים - הרי זה מצות-עשה מן התורה, וזה קשור עם שמחת יום-טוב, "ושמחת בחגיך", דבר הקשור עם ראיית "פני ה'" - עליה לרגל כפשוטה בזמן שבית-המקדש היה קיים; ו"עלי' לרגל" ברוחניות, כמבואר בארוכה בכמה מקומות מהו ענינו בזמן הזה בכל יום טוב ויום טוב. והרי ענינו של יום טוב הוא, להמשיך מהיום טוב וכל ענינים טובים שבו - על כל ימות השנה, עד היום טוב הבא לאחרי זה, שאז מתחדש הדבר ביתר שאת וביתר עוז.

החסרון ביופי מביא אחר כך ליתרון האור מתוך החושך

יש הטוענים על כך שהגמרא עצמה אומרת, שבשעה שישנו עיבור ואח"כ לידה, פוגע הדבר ביופי האשה!?

והמענה על כך הוא הקב"ה בודאי ידע מכך, תנאים ואמוראים בודאי ידעו מכך - ואף על פי כן הם הבטיחו, ש"לא נבראה אשה אלא ליופי", ואף על פי שלימים, או לשבועות, או אפילו לחדשים אחדים, נדמה שחסר משהו בענין זה, ויתכן אפילו שבאמת חסר בענין זה - הנה אחר כך נעשה, להיפך, "יתרון האור", שקשור עם "יתרון החכמה", ש[דוקא מתוך החושך והסכלות] "תופסים" שכל אמיתי וחכמה האמיתית.

הריחוק מביא לקירוב גדול יותר

וכמדובר כמה פעמים, שישנו הענין דטהרת-המשפחה, שלכאורה זה קשור בכך שכמה וכמה ימים צריך להיות ענין הפרישות, אף על פי שזוהי מצות-עשה מן התורה "שארה כסותה ועונתה לא יגרע", ואומרים, שזהו קיום מצוה בפני עצמה בשעה שמקיימים "עונתה לא יגרע" -

ואף על פי כן, ביחד עם זה אומר הקב"ה, שישנם זמנים שאז צריכה להיות דוקא פרישה, עד שזה נקרא "נדה מבעלה", היא מופרשת עד באופן שהיא נקראת כך בימים אלו,

הנה, אין זה חס ושלום כדי לגרום סבל למישהו, או לפעול היפך החביבות - אלא אדרבה, זוהי הדרך שעל ידי זה ולאחרי זה נעשית החביבות ביתר שאת וביתר עוז,

וכנראה בפועל אצל אלו השומרים דינים וחוקים אלו [ובאמת אין זה "חוקים" כלל - אף על פי שצריך לקיימם בתור "חוקים" - כי הם מובנים גם בשכל אנושי], וכנראה גם בפועל, שהיכן ישנו הענין דחביבות אשה על בעלה שלא בערך יותר - כאשר שומרים זמני הפרישות, לעומת אלו שמתנהגים היפך ההלכה בענינים אלו, ואין כאן המקום להאריך בזה.

(ר"ח שבט תשמ"א)

שלימות הגוף

ואין הפירוש שעל ידי זה שיש הרבה ילדים זה פוגע במשהו בבריאות הגוף או בפרנסה - אלא אדרבה: כפי שהיה אצל יעקב, שעל ידי זה שאצלו היתה "מטתו שלימה", זה לא הפריע או החליש את גופו, אלא הוא היה "שלם בגופו", וגם לא הפריע לפרנסה, אלא הוא היה "שלם בממונו" ועל דרך זה אצל כל אחד ואחת.

וכאשר מקיימים את ציווי ה' של "פרו ורבו ומלאו את הארץ וכבשוה", ויש ריבוי בנים ובנות - הרי בהמשך לכך זוכים לראות כיצד הם גדלים להיות עוסקים בתורה ומצוות.

(ש"פ וישלח תשמ"א)

פרק ט בעיות בריאותיות

האם במצבים מסוימים מותר להמנע?

היתר ברור מרב מורה הוראה

ועל דרך זה בנוגע לבני ישראל גופא - יש לוודא שלא יהיה "נבל ברשות התורה", באמצעות מציאת היתרים בתורה לענינים שהיצר הרע רוצה לעשות. האפשרות היחידה להתיר ענינים אלו - כאשר ישנו היתר מרב, ולא היתר כזה שהוציאו אותו באמצעות כך שלחצו על הרב, שבכדי שההוא יניח לו הוא נתן לו היתר - אלא דוקא כשהרב נתן היתר ברור ללא ענינים צדדיים כלל.

(ש"פ שלח תש"מ)

חובה לשאול רב שאינו נוגע בדבר

ובמידה ואכן זהו ענין של סכנת נפשות, רחמנא ליצלן, חס ושלום - הולכים לרב, היודע לפסוק על-פי הוראת "תורת חיים" האם זהו המקרה המדובר. שכן, האדם לבד הוא "נוגע בדבר", במילא צריך לדעת מה אומרת "תורת חיים", שהיא גם "תורת אמת", ואם אכן כך פני הדברים - או-אז, אדרבה - נעשית הוראת התורה לדחות זאת.

אבל מיהו הפוסק בדבר? לא מי שהוא "נוגע בדבר", אלא זה שאינו "נוגע בדבר", שאינו משוחד, ויודע מה התורה אומרת בזה, ואז, אין זו אמירת דעתו האישית, חס ושלום; הוא אומר דעת תורה, אותה תורה "אשר בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו".

(אור לכ"ד טבת תשמ"א)

לחץ דם גבוה

במה שכותב אודות מניעה מהריון וכו'.
הרי תורתנו - מלשון הוראה - היא תורת חיים (כולל חיים לא רק בעולם הבא אלא גם בעולם הזה, ואדרבה - הוא העיקר, שהרי לא בשמים היא) והענין דלחץ דם, מלבד שמשנתה מזמן לזמן ותלוי במצב ההתרגשות ובמצב רוח בכלל וכו' והיסח הדעת ממעט בזה כו"כ, הנה גם הרופא יסבירם אשר אלפים ואלפים בלחץ דם יותר על הרגיל, מולידים בנים ובנות באופן הכי טוב וכו'.
ונקודה העיקרית בהאמור, אשר כל התערבות מצד האדם בענינים כהנ"ל השייכים אך ורק לבורא עולם ומנהיגו, ה"ז היפך שכל הפשוט ולא רק היפך השקפת התורה, ויש להוסיף בזה עוד כמה נקודות ולא אביא רק שתיים.
(א) מחובת דורנו זה, שכל אחד הוא מאוד מוצל מאש השמדות ל"ע ול"ע ר"ל, למלאות לא רק הנעשה ע"י אלו שנספו על קידוש השם אלא עיקר הוא למלאות גם מספר בני ישראל כפשוטו.

מראית עין

(ב) בתקופתנו זו שכל אחד מחפש עילות ובנין אב אפילו באופן משונה, ובלבד להקל אורח חייו, יש חשש גדול שהנהגה האמורה תשפיע גם על אחרת לעשות כזה, שהרי אין מפורסמת הסיבה דלחץ דם וגם אין שואלים לסיבה והסברה וכו' כי אם מביאים רא"י מהנהגה בפועל.

(אג"ק ח"ט ע' כא)

לאחר ניתוח קיסרי

במענה למכתבו, וכבקשתו בא המענה מבלי לחכות על התור.
בו כותב בשאלה אודות אשה, ששני פעמים כבר עשו לה נתוח קסרי (לידה באופן דיוצא דופן) וכיון שהיא עומדת עתה ללדת, מציע הרופא באם שגם בפעם הזאת, תהי' הלידה באופן האמור, אז לדעתו יש חשש באם תתעבר עוד הפעם, ולכן רוצה לעשות לאחרי הלידה, מעין נתוח באופן שלא תוכל להתעבר עוד.

דעת הרופאים שאין בעיה

והנה בכלל אין עניני לפסוק דינים, אבל מה שלכאורה פלא בהאמור, שהרי ידוע דעת הרופאים (דוקא בשנים האחרונות), שגם לאחר לידה באופן יוצא דופן, אפשרית לידה באופן נורמלי, כן לדעתם אין הגבלה מצד הבריאות, במספר לידות באופן יוצא דופן, כי אם תלוי במצב בריאות הכללי של האשה בעת הלידה, ז.א. שאין להחליט בהנוגע לחשש עבור ולידה כ"א בהתאם למצב בריאותו אז, ובזה הרי כמה תרופות להחזקת הבריאות בכלל, וגם לחיזוק האם וכיו"ב.

התנגדות בין סוגי הדם של ההורים

ובמ"ש אודות נתוח של הצנורות - לא נראה לי זה כלל וכלל, והרי זהו שולל אפשריות הריון כמעט לתמיד. ובמה שמזכיר עצות אחרות, כנראה כוונתו למנוע הריון, עליו לשאול דעת רב מורה הוראה ויפרט לפניו דברי הרופא בזה. אבל להעיר שלפעמים תכופות, אף שיש שקורים לזה התנגדות בדם*, אין זה משפיע כלל על הנוולדים. ועוד קורה, שלפני הלידה משתנה המצב לטוב וכו', והרי בנדון דידן, כיון שכותב שזוגתו תחי' יש לה קישוים כו' אפשר לבאר הענינים שכותב בזה, ולא בהדמים, והנפק"מ פשוטה, שע"י שתתחזק זוגת' בבריאותה, יש מקום לומר שיבטלו כל החששות שבענין.

והנה בכל ענין ובכל זמן נצטוינו להעלות בקדש להוסיף בעניני תורה ומצות ובפרט כשזקוקים לתוספת ברכה מנותן התורה ומצוה המצוה, ולכן מהנכון שהוא וזוגתו תחי' יוסיפו בהנ"ל מתאים למעמדם ומצבם, ובעיקר באתי לעוררו על ההכרח לקבוע לימוד בפנימיות התורה אשר בדורנו נתגלתה בתורת החסידות, שאם בכל הזמנים ובכל המקומות הי' הכרח בזה, עאכו"כ בתקופתנו ובמדינה זו.

* השאלה היתה: "בזמן שנולד לנו בננו הבכור שי' נתודע שיש התנגדות בדם של אשתי לדם שלי המכנים בשם "R-H factor" היות שדמה היא "R-H negative" והמחלה של התנגדות הזאת יכולה חלילה לפעמים להזיק את הבנים הנוולדים".

(אג"ק ח"ח ע' תנח)

מבחינה פסיכולוגית

1) על* דבר spacing [=ריווח]: שייך לדבר התלוי בבחירת האדם ונמצא ברשות האדם רק בנוגע למניעת הריון, אבל ההריון ושיהיה הולד בתכלית השלמות תלוי רק בה' ואפשר שאם לא עכשיו אימתני. ולדברי הכל על פי טבע כל שהאשה צעירה יותר, הולד מושלם יותר.

(2) needs rest [=זקוק למוחה]: קשה להאמין שאשה שכבר טעמה וקבלה בפועל התענוג ונחת רוח בהולדת ילד ובגדולו לנגד עיניה והתקדמותו על ידי חינוכה ומסירות נפש שלה וכו' תסכים ועל אחת כמה וכמה שתרצה לשלול מעצמה כל זה מטעמים הנ"ל ובפרט בהתבוננות ב(1). והטעם הפנימי (subconscious [=התת מודע]) "יראת" צער העיבור והלידה וטורח הגידול ואי אפשריות להשתתף בכמה אירועים במשך זמן זה ולפעמים כיוצא בו, והעיקר על פי יסוד והתחלת כל השולחן ערוך, מה תאמרנה המלעיגות. וכשיבארו שזוהי המניעה האמיתית הרי בשמחה ימסרו לה' ההחלטה על דבר הזמן הטוב להתברך בעוד זרע חייא וקיימא. יש להאריך בכל הנ"ל וגם להוסיף עוד.

(*) תשובה לרב פעיל במבצעי טהרת המשפחה ועידוד הילודה ששאל - איך להסביר להטוענים שיש צורך בהפסקה ומרווח בין ילד לילד כדי שהאשה תוכל לנוח, ובעיקר מבחינה פסיכולוגית. המו"ל.

(ממכתב שבט תשמ"א - לקו"ש ח"כ ע' 546)

מה קורה כשבאמת יש סכנה בדבר?

היתרים מסוימים בשעת הצורך

במקרה שזה נוגע לבריאותו של יהודי, איש, אשה או ילד, שבריאותו של יהודי, לפי לשונו של הרמב"ם, היא מדרכי עבודת ה' יתברך, הרי במקרים מסוימים התורה מכירה בצורות מסוימות של תכנון משפחה. אבל קשה לתת הוראה כללית בזה, כי הדבר תלוי במהות הנזק שהלידה עלולה להביא לאם, וכן גם באופן מביצוע התכנון. לכן הנני מייעץ לה, שלאחר שתשוחח שוב עם הרופא שלה והוא יורה לה על איזה צורה של תכנון הריון כוונתו, תפנה לרב חסידי, אורתודוכסי ותשמע חוות דעתו.

(אג"ק חלק ד' ע' עו - תרגום חופשי)

אנו אין לנו אלא הוראת רבותינו נשיאנו

מה ששואל באשה שלפי דעת הרופאים סכנה שתתעבר, אם מותר לעשות תחבולות בזה: הנה רבותינו נשיאינו ז"ל המה המקילים, והתירו באופנים ידועים.. ודלא כרבני וכו' המחמרים בזה, ואנו אין לנו אלא הוראת רבותינו נשיאנו, ושמעתי גם כן בשם כ"ק מו"ח אדמו"ר שבאיזה אופנים התיר. ויפנה אל רב מזקני אנ"ש בעל הוראה היודע איך נוהגים בזה.

(אג"ק ח"ד ע' תג)

פרו ורבו ברוחניות - לעשות עוד חסיד

על כך כבר ענה נשיא דורנו.. שהמצוה הראשונה שבתורה היא "פרו ורבו": עשה לי חסיד ובכך תהיה מקושר!

וההסברה בזה: הרי ידוע שהרב קרוי אב והתלמידים קרויים בנים (כמובא גם בפרש"י עה"ת) - ולכן, כאשר קיים מצב שאין ביכולתו של אדם לקיים מצות "פרו ורבו" כפשוטה (וכן הדבר אפילו באדם שקיים כבר מצוה זו כפשוטה), מוטל עליו החיוב לעשות "תלמידים" הקרויים בנים; לעשות עוד "חסיד" של הקב"ה; "חסיד" כזה, ש"יכבוש" את העולם כולו..

(י"ג תשרי תשד"מ)

פרק י בהשפעה על הזולת

עם איזה קהל יעד מתאים לדבר על נושא זה?

צריך לדבר על הנושא

זהו נושא שמסיבות שונות ומשונות - כאמור לעיל - לא מדברים אודותיו: מתקיימות אסיפות של יהודים דתיים ונשים דתיות, ומדברים אודות כל הדברים הטובים, אך מתביישים לדבר אודות "עיקר" כזה בחיים היהודיים! ובחיים בכלל - כאמור לעיל - עד שזהו "עיקר" בחיי-אנוש בכלל.

(י"ז סיון תש"מ)

כל ישראל ערבים

כמו כן סבורה התורה, שאצל יהודים אינו קיים מצב פרטי, מכיון שכל יהודי הינו חלק מכלל עם ישראל, כך שכל עניניו ה"פרטיים" של היהודי יש להם השפעה על כל עם ישראל. ובפרט הדברים אמורים בנוגע לזמננו זה, לאחר הגזירות והשמדות ר"ל בהם נכחדו כל כך הרבה מליוני יהודים שנהרגו על קידוש השם.

(אג"ק ח"ד ע' עו - תרגום מאידית)

אפילו כאשר השלום בית והצניעות אינם כדבעי

שאפילו כשמדובר אודות בית ששם היחסים בין הבעל ואשתו אינם כדבעי, רח"ל; אפילו אם מדובר על בית שהאשה אינה מתנהגת בצניעות, כרצון ה', כפי שצויה בתורה; אפילו אם זה הגיע לממדים כאלה שהזוג הגיע אל הכהן, ובמשכן ובמקדש, עם כל הענין המסופר בפרשת סוטה.

..מספרת התורה, כי אפילו בית שהיחסים שבו שלא כדבעי, אפילו בית

שהצניעות והנהגת הבית אינה כראוי -

אומר הקב"ה, שהברכה הכי גדולה (שתכפר על היסורים השונים, רחמנא ליצלן), שהוא יברך ויגמול לאשה ש"טהורה היא" - היא בכך שהוא יברך אותה ואת בעלה, בתוספת ילדים בבית - "ונקתה ונזרעה זרע!"

(י"ז סיון תש"מ)

נוגע גם לגברים

זהו נוגע לא רק לנשים ובנות, שאצלם הרי מאי קא-משמע-לן שהן צריכות לעסוק בזה - אלא זה נוגע גם לאנשים.

(ש"פ שלח תש"מ)

אפילו עם בני נח

ובנוסף למדובר אודות "תכנון משפחה", בנוגע לבני ישראל, שיש לשלול זאת מעיקרא - צריכים להשתדל לשלול זאת גם בנוגע לבני נח, כפסק דין הרמב"ם שישנה מצוה על בני ישראל לוודא שבני נח יקיימו את שבע המצוות שלהם עם כל המסתעף מכך.

וגם אצל בני נח יש ענין של פרייה ורבייה מכיון ש"לא תהו בראה לשבת יצרה". ונוסף לזה: כמה ענינים שעושים בענין זה הינם ענין של רציחה וגזילה, שלכן יש לדאוג גם בנוגע להם. ועל ידי זה שידברו עם גוי - זה גופא יפעל גם על היהודי עצמו.

(ש"פ שלח תש"מ)

כיצד משכנעים אשה שלא לעשות הפלה ר"ל?

הפלה זה רצח

לדבר על לבם האמת כמו שהיא - שדרישת הוריה לעשות הפלה היא כפשוטה - שהבת תי' תהרוג רחמנא ליצלן את ילדה. והם - יהרגו את הנכד שלהם רחמנא ליצלן ועד סוף ימי חייהם יוחקק בנשמת כל אחד ואחד מהם שעשו זה. ובודאי ישללו הנ"ל בהחלט.

(מענה- ט' אייר תשד"מ)

יותר גרוע מהנאצים ימ"ש

אין זה הפלה כי אם רחמנא ליצלן הריגת העובר - ומובן שאין לאם העובר או האב לחשוב אפילו על דבר הריגת העובר (ושלהם!) ואפילו הקורא לעצמו חילוני - אין זה מתיר להיות רוצח רחמנא ליצלן ורחמנא ליצלן אפילו הנאצים ימח שמם לא הרגו ילדיהם כי אם של בני ישראל שליט"א.

(מענה- מנחם אב תנש"א)

מה עשו במשך כל החודשים הרבים?

פתק שנמסר למזכירות בצירוף מודעה שפורסמה בניו יורק טיימס מטעם "ועד החינוך היהודי" שכותרתה (בתרגום מאנגלית): מחלקה בסכנה - המשפחה היהודית האמריקנית, והיא עוסקת בנושא החינוך היהודי תוך קביעה שהוא הערובה היחידה לקיום המשפחה היהודית.

לשאל הנהלת נשי ובנות חב"ד תי
[תחיינה] בשמי

ובהקדמה - כותרת מודעה המצו"ב
[המצורפת בזה]

מתאימה עוד יותר מלהעדר בחינוך
הדרוש -

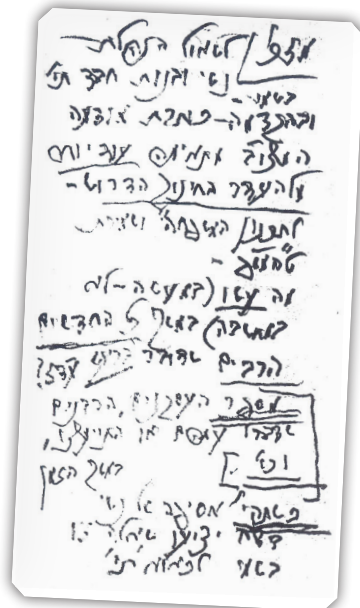
לתכנון המשפחה ושמירת טהמש"פ
[טירת המשפחה] מה עשו [במעשה]

- לא במחשבה) במשך כל החודשים
הרבים שדובר ברעש עד"ז [על דבר זה]

[מספר] העסקים, הרבנים, שדבר עמהם,
או התייעצו וכו' במשך הזמן כשתה'

[כשתהיה] אסיפה של נשי
בטח יציעו שאלה זו בשמי לכאו"א תי

[לכל אחת ואחת תחי]

לזכות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

שירווח רוב נחת מכל הנשים הצדקניות שבדורנו
שתליט"א המקימות ומגדלות את בית ישראל
והן תזכנה בקרוב ממש לעמוד בשורה הראשונה
בביאת משיח צדקנו ולומר יראו גידולים שגידלנו

לעילוי נשמת הורינו היקרים
ר' ניסים בן ויולה ומשה ז"ל
גב' סופי בת גולדה ויוסף ז"ל
גב' חנה מרסלה בת דינה ז"ל
תהא נשמתם צרורה בצרור החיים

לזכות
ר' יואל בן עליזה
וזוגתו יהודית בת רבקה שיחיו
שיזכו לזרעא חיא וקימא
בטוב הנראה והנגלה בקרוב ממש

”העושר היהודי אינו בבתים
וממון; העושר היהודי הנצחי
הוא כשאנו יהודים שומרי תורה
ומצוות ומביאים לעולם בנים
וצאצאים שומרי תורה ומצוות
(היום יום ט' ניסן)